

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 28

Tallinn, 13. juulil 1937

III aastakäik

SISU:

CONTENTS:

	Lk.		Page
PÕLLUMAJANDUS		AGRICULTURE	
Aedsaaduste saagihinnang 1. VII 37	482	<i>Garden Produce Estimates, VII 1. 37</i>	482
Olukord maailma-teraviljaturul	484	<i>Conditions on the World Grain Market</i>	484
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		INDUSTRY AND TRADE	
Tööstustegevuse elavnemine	486	<i>Increase in Industrial Activity</i>	486
Metsakaubandusseisund	487	<i>Timber Trade Conditions</i>	487
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		AGRICULTURAL MARKETS	
Võlturg	490	<i>Butter Market</i>	490
Põllumajanduslik väljavedu	490	<i>Exports of Agricultural Products</i>	490
Peekoniturg	491	<i>Bacon Market</i>	491
Tapaloomade ja lihaturg	491	<i>Cattle and Meat Market</i>	491
Kanamunaturg	491	<i>Egg Market</i>	491
Piimaturg	492	<i>Milk Market</i>	492
Teraviljaturg	493	<i>Grain Market</i>	493
Aedviljaturg	493	<i>Vegetable Market</i>	493
Kalaturg	493	<i>Fish Market</i>	493
INFORMATSIOONI OSA		INFORMATION PART	
Eesti Panga nädalaaruanne	494	<i>Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return</i>	494
VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED		FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Austraalias turustamisele kohased eesti kaubad	495	<i>Estonian Products suitable for Marketing in Australia</i>	495
Eksportpreemiad jaanuarist aprilli lõpuni	496	<i>Export Premiums January-April</i>	496

PÖLLUMAJANDUS

AEDSAADUSTE SAAGIHINNANG 1. VII 37.

GARDEN PRODUCE ESTIMATES, VII 1. 37.

Aiandusstatistilisi teateid kogutakse tänavu juba eelmiste kogemuste põhjal, kuna m. a. oli aiandusstatistika rajamisaastaks. Tänavu on ka aianduskorrespondentide arv suurenenud ja seega andmete ulatus laialdasem. M. a. andsid korrespondendid teateid 2700 taluaia kohta, tänavu üle 4000.

Huvi aiandusstatistiliste teadete järele on haaranud väga laiu hulki, kuna aedsaaduste saagilootusist ei ole huvitatud mitte ainult aedsaadustega kauplejad ja aiapidajad, vaid ka aedsaaduste tarvitajad. Sõltuvalt saagilootusist ja müügi võimalusist kujunevad ka aedsaaduste hinnad, seepärast jälgitakse huviga, milliseiks kujunevad k. a. aedviljade saagilootused.

Ilmastikuolud aedviljade kasvuks k. a. on olnud enamuses soodsad, kuna kevad saabus varakult ja temperatuurikõikumised olid väikesed, öökülmi tuli ette vähe ja sademaid on olnud enamvähem rahuldavalt, arvatud välja üksikud kohad, kus sademete puudus aedviljade kasvule on tekitanud kahju. Sademete puuduse all on kannatanud peamiselt Ida- ja Kagu-Eesti aiapidamised, kuna Lääne-Eestis on olnud sademaid rahuldavalt.

Sõltuvalt rahuldavaist ilmastikuoludest kujunes ka 1. juuliks tehtud aedviljade saagilootuste hinnang paremaks m. a. samaaegsest hinnangust. Võrreldes m. a.-ga kujunes saagilootuste hinnang paremaks puuviljade ja marjasaagi- kui ka köögiviljade saagilootuste alal.

Õunasaagilootusi hindasid aianduskorrespondendid riigikeskmiselt 3,9 pallile eelmise aasta 2,7 palli vastu, seega on tänavused õunasaagilootused tunduvalt paremad m. a.-st. Maade järgi osutus õunasaagilootuste hinnang parimaks Saaremaal — 4,3 palli, Viljandimaal — 4,1, Viru-, Järva-, Harju- ja Läänemaal 4,0 palli. Halvemad olid õunasaagilootused Valgamaal, kus maa-keskmiselt hinnati õunasaagilootusi 2,9 pallile.

Pirnisaagilootused olid samuti paremad m. a. samaaegsest hinnangust. Riigi-

keskmiselt hinnati loodetavat pirnisaaki 3,3 pallile eelmise aasta 2,1 palli vastu. Pirnisaagilootuste hinnang oli kõrgeim Saaremaal — 4,0 palli ja nõrgeim Valgamaal — 2,4 palli. Valgamaa pirnisaagilootuste hinnang jääb isegi alla m. a. samaaegsest sealset hinnangust.

Ploomisaagilootusi võis pidada paremaiks kui rahuldavaiks, samuti nagu muil puuviljulgi. Riigikeskmiselt hinnati ploomisaaki 3,3 pallile eelmise aasta 2,5 palli vastu. Alla keskmist olid ploomisaagilootused Pärnu- ja Valgamaal, mujal kõikjal loodeti paremat kui rahuldavat saaki.

Kirsisaaki hinnati riigikeskmiselt 3,3 pallile eelmise aasta 3,0 palli vastu. Valga- ja Pärnumaal oli loodetav kirsisaagihinnang alla keskmist, kuna mujal kõikjal oli üle keskmise.

Kreegisaaki hinnati riigikeskmiselt 3,4 pallile eelmise aasta 2,8 palli vastu. Kreekide osatähtsus loetletud puuviljade seas on väiksem, kuna nad kasvavad poolmetsikuna ja nende tarvituse on väiksem eelmisest. Kreegisaagilootused olid alla keskmist Valgamaal, kuna mujal olid paremad keskmisest. M. a. olid aga kreegisaagilootused samaaegsel hinnangul parimad just Valgamaal.

Karusmarja saagilootusi hindasid korrespondendid 3,5 pallile eelmise aasta 3,3 palli vastu. Karusmarja saagilootuste hinnang oli parim Järvamaal — 4 palli, kuna Valga- ja Petserimaal oli alla keskmist.

Punase sõstra saagilootused osutusid k. a. 1. juuliks tehtud hinnangul pisut kehemaiks kui m. a. Riigikeskmiselt hindasid korrespondendid punase sõstra saagilootusi 3,6 pallile eelmise aasta 3,3 palli vastu. Punase sõstra saagilootusi on vähenanud eelmisest aastast enamlevinud kahjuritite tegevus.

Mustsõstra saagilootused olid võrdsed eelmise aasta hinnanguga 3,4 palli riigikeskmiselt. Mustsõstra saagilootused maa-de järgi ei erinenud.

Valgesõstra saagilootused olid samuti võrdsed m. a. samaaegse hinnanguga — 3,3 palli. Maade järgi olid valgesõstra

saagilootused alla keskmist, Petserimaal — 2,2 palli.

Vabarnaasaaki hindasid korrespondendid 3,6 pallile riigikeskmiselt eelmise aasta 4,0 palli vastu, seega on vabarnaasaak nõrgem m. a. omast.

Maasikasaaki hinnati 3,4 pallile eelmise aasta 3,3 palli vastu, kuid siin peab tähendama, et riigikeskmist hinnangut tõstis peamiselt nende maade hinnang, kus maasikaid kasvatatakse vähe, kuna Petserimaal kui suuremal meie turuvarustajal maasikatega oli saagihinnang halb. Petserimaal hinnati maasikasaaki 2,6 pallile m. a. 3,1 palli vastu. Maasikasaaki alla keskmist hinnati peale Petserimaa veel Valgamaal, kuna kõrgeimalt hinnati teda Viljandimaal — 3,8 palli.

Koos puu- ja köögiviljade saagilootustega hinnati ka meesaagilootusi, millised osutusid pisut paremaiks kui m. a. samal ajal. Meesaaki hindasid aianduskorrespondendid riigikeskmiselt 3,5 pallile.

Köögiviljade saagilootuste hindamisel 1. juuliks k. a. selgus, et köögiviljade saak tõotab kujuneda rahuldavast paremaks.

Kurgisaaki riigikeskmiselt hindasid aianduskorrespondendid 3,7 pallile, kusjuures maade järgi põlnud märgata suuri erinevusi. Maakeskmiselt olid parimad kurgisaagilootused Järvamaal — 4,4 palli. Järvamaal kasvatatakse kurke peamiselt omatarvituseks. Petserimaal kui suuremal kurkide turustajal maal hinnati kurgisaagilootusi 3,5 pallile, seega ka rahuldavast paremaks.

Sibulasaagilootusi hindasid korrespondendid riigikeskmiselt 3,6 pallile. Petseri- ja Tartumaal kui suurimal sibulate turustajail maadel hinnati sibulasaaki 3,5 pallile. Üldiselt olid sibulasaagilootuse hinnangud peagu kõigis maades väga ühtlased.

Sigurisaagilootused on k. a. paremad kui rahuldavad, sest riigikeskmiselt kujunes nende saagilootuste hinnanguks 3,7 palli. Tartumaal kui suurimal sigurikasvatajal maal hinnati sigurisaagilootusi 3,5 pallile. Parimad olid sigurisaagilootused Järva- ja Harjumaal, kuid nendes maades kasvatatakse sigureid vähe. Petserimaal hinnati sigurisaagilootusi 3,1 pallile, mis oli maade

järgi nõrgimaks hinnanguks sigurisaagilootusile.

Tomatisaagilootusi hindasid aianduskorrespondendid riigikeskmiselt 3,7 pallile, seega võib tomatisaagilootusi pidada rahuldavast paremaiks. Maade järgi olid tomatisaagilootused parimad Järva- ja Harjumaal vastavalt 4,1 ja Harjumaal 3,9 palli. Nõrgimaks hinnanguks oli Saare- ja Petserimaa tomatisaagihinnang — 3,5 palli.

Söögikapsa saagilootusi riigikeskmiselt hinnati 3,5 pallile. Kõrgeim oli söögikapsa saagilootuste hinnang Harju- — 3,9 palli ja Läänemaal — 3,8 palli.

Söögikaalika saagilootuste hinnang oli nõrgem kui kapsail. Riigikeskmiselt hinnati loodetavat söögikaalikate saaki 3,2 pallile. Söögikaalikate saagilootuste hinnang oli kõrgeim Järva-, Harju- ja Saaremaal — 3,5 palli ja nõrgeim Valga- — 2,7 palli ja Tartumaal — 2,9 palli.

Söögiporgandi saagilootusi hinnati riigikeskmiselt 3,5 pallile, kusjuures hinnati keskmine hinnang oli parim Harjumaal — 3,9 palli ja nõrgim Tartu- ja Valgamaal — 3,1 palli.

Söögipeedi saagilootusi hinnati riigikeskmiselt 3,6 pallile, kusjuures maade järgi oli kõrgeim hinnang Järva- ja Harjumaal — 3,9 palli ja nõrgim Pärnu- ja Petserimaal — 3,5 palli.

Aedherne saagilootusi hindasid korrespondendid riigikeskmiselt 3,8 pallile. Maade järgi oli kõrgeim hinnang Harjumaal — 4,0 palli, Järva- ja Viljandimaal — 3,9 palli ning nõrgim Pärnumaal — 3,6 palli.

Aedoa saagilootusi hindasid korrespondendid riigikeskmiselt 3,7 pallile. Maade järgi oli aedoa saagilootuste hinnang kõrgeim Harju- ja Saaremaal — 4,0 palli ja madalaim Lääne-, Pärnu- ja Tartumaal — 3,6 palli.

Köögiviljade saagilootuste hindamisel 1. juuliks peab tähendada, et saagilootuste hinnang on võrdlemisi varane ja tegelik saak võib muutuda veel mitmeti. Võrreldes eelmise aastaga on köögiviljade seisund k. a. parem, senini on olnud ka ilmastik köögiviljade kasvuks enamuses rahuldav, mistõttu võib loota, et köögiviljade saak kujuneb paremaks m. aasta saagist.

OLUKORD MAAILMA-TERAVILJATURUL. CONDITIONS ON THE WORLD GRAIN MARKET.

Pärast kriisi sügavseisu (1932) hilisemal aastal on valitsenud maailma-teraviljaturul pidev turuolukorra ja hindade paranemine. Kriisi-ajal vähendati ülemeretootjais mais peamiselt teravilja all olevaid pindasid, ja kuna sellega ühtus ka kolmel aastal saagi-äpardumine teraviljakaubandusele mõõduandvaid mais, vähenesid tagavarad pidevalt. Praegu tagavaras olev nisukogus on isegi madalam kriisieelsest normaalaastate tagavarade tasemest. Teisalt näeme, et majandusolukorra paranemisega suureneb ka maailmaturult läbikäänud viljakogus. Nii ületab 1936/37 kaubandusaasta esimese 9 kuu nisueksport samaaegse taseme aasta tagasi 29% ja tõuseb 133 milj. kv-le. Turuolukorra lähendamaks muutumine avaldus otseselt hindade paranemises ja 1936. a. keskmised maailmaturu teraviljahinnad tõusid tasemele, mis ületas kriisi sügavseisu-aasta keskmise hinna toiduviljal kahekordselt, kuna söödaviljade tõus oli veelgi suurem ja ulatus üle 2½ korra kõrgemale madalseisutasemest.

Kuna mõõdunud aasta esimesel poolel valitses teraviljaturul stabiilsus ja hinnad püsisid väikeste kõikumistega peagu ühtlased, iseloomustab aasta teist poolt pidev hindade paranemine, mis jätkus ka k. a. esimese kolme kuu vältel, saavutades kõrgseisu märtsi lõpul ja aprilli algpäevil. Kuna juba m. a. esimesel poolel kehtinud hinnad olid tasuvuse seisukohalt teraviljakasvatusele spetsialiseerunud mais küllaltki rahuldavad, ilmnes juba läinud sügisel mitmel pool kindel tendents taliniskasvatuse laiendamisele. Sama nähtus ilmnes ka tänava kevadel sunisu juures. Et talvel olid talvitustingimused head ja samuti ka kevadised kasvuolud, töötas esialgsete saagi eelteadete põhjal kujuneda tänavune aasta laiendatud kasvipindade juures rikkalikuks. Kuna rikkaliku saagi korral oli näha ette uut tagavarade kujunemist, lõdvenes üldine turuolukord ja hinnad näitasid rukkil, nisul ja maisil alates aprilli algusest kuni juuni keskpaigani pidevat langust. Peale maisi püsis teiste söödaviljade hind aasta esimesel poolel võrdlemisi ühtlane ja toiduviljal ilmnenu

suured tõusud ja langused puudusid peagu täielikult.

Vaatamata hälle talvitustingimusele ja kevadisile kasvuoludele, halvenesid järgneva põua tagajärjel peamiselt P.-Am. Ühendriiges ja Kanadas järjest varem paljutootanud saagieelteadete, mille tagajärjel viimaseil nädalil muutus teraviljaturu-olukord maailmas tunduvalt kindlamaks ja hinnad liiguvad taas tõususuunas.

Ehkki viimaste kuude hinnad on tunduvalt nõrgemad aasta alguse tasemest, ületab k. a. esimese poole keskmine hind siiski l. a. samasuguse taseme Chicagos nisul 38%, rukkil 96% ja maisil 90% ja tõuseb nisul 17.43 kr-le, rukkil 15.52 kr-le ja maisil 16.68 kr-le kv. Ka juuni kui k. a. madalamate hindadega kuu ületab l. a. juuni nisul 27%, rukkil 54% ja maisil koguni 90%.

Teraviljahinna-noteering Chicago kr. kv.

	nisu	rukis	mais
Keskm. 1930	12,39	8,91	11,97
„ 1931	8,90	5,66	7,73
„ 1932	7,06	5,80	4,50
„ 1933	10,09	8,13	6,00
„ 1934	12,43	9,69	9,09
„ 1935	12,74	7,69	11,17
„ 1936	14,13	10,13	11,71
<hr/>			
1936. a. jaanuar	13,50	7,91	8,65
„ veebruar	13,13	8,19	8,67
„ märts	13,20	7,94	8,61
„ aprill	13,09	7,55	8,87
„ mai	12,51	7,64	9,—
„ juuni	11,61	8,15	8,83
„ juuli	13,66	10,03	11,54
„ august	14,73	11,59	15,91
„ september	14,86	11,66	16,09
„ oktoober	15,52	11,91	13,70
„ november	15,79	13,11	14,93
„ detsember	17,90	15,35	15,73
<hr/>			
1937. a. jaanuar	17,72	16,08	15,48
„ veebruar	18,07	15,97	15,45
„ märts	18,56	15,76	15,62
„ aprill	18,32	16,30	17,94
„ mai	17,06	16,44	18,76
„ juuni	14,85	12,61	16,86
½ a. keskmine	17,43	15,52	16,68

Edasine maailmaturuhindade käik sõltub peamiselt toodangu kujunemisest. Nagu sel-

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

TÖÖSTUSTEgevuse ELAVNEMINE. — INCREASE IN INDUSTRIAL ACTIVITY.

Töö- ja palgaolude kujunemine toimus k. a. mais üldise majandustõusu tähe all. Suvesesooitööde haripunktile lähenedes oli 1. juunil koos jooksvas statistikas arvestatud ehitusettevõtetega suurtööstuses (20 ja enam töödandjaga ettevõtteis) 50 523 töötajat eelmise aasta 42 823 töötaja vastu ehk 18% enam. Ühes kesktööstusega oli töötajaid 1. VI 37 60 950 m. a. 51 914 vastu ehk suurenemine 17,4%.

Murdudes ja kaevandustes on töötajate arv tõusnud 6871-le, ületades l. a. seisu 32,6% ja 1929. a. oma 65,5%. Säärane suur tegevuse laienemine on toimunud peamiselt turba- ja põlevkivitööstuse arvel, kus tegevuse areng näitab viimasel ajal suurt tõusu. Nii on töötajate arv turbatööstuses tõusnud 42,4% ja põlevkivitööstuses 28,7%, kuna kivi- ja paemurrud näitavad väikest tagasiminekut — 6,3% võrreldes l. a.

Mineraalide töötlemise alal ületab töötajate arv l. a. 13,3% ja 1929. a. 53,4%. Töötajate arv suurenes sideainete alal 15,6% tsemendi- ja kipsitööstuse arvel 13,1%, klaasitööstuses 15,8% ning savi- ja keraamika alal 7,8% võrreldes m. a.-ga.

Metallitööstuses tõusis töötajate arv l. a. võrreldes 20,1% ja 1929. a. 31,5%. Masinaehituses on töötajate arv tõusnud 30,1%, laevaehituses 4,0%, raudtee ja trammi ehitamise ning parandamise alal 6,6%, elektriparaatide valmistamisel 43,7%, mehaanika- ja lukusepatöökodades 59,9% ning mitmesuguste metalliesemete valmistamise alal 6,0% võrreldes l. a.

Keemiatööstus on viimase aasta jooksul suuresti arenenud. Töötajate arv on tõusnud 2394-le, ületades seega 55,0%-da 1936. a. ning 74,6%-ga 1929. a. Töömahu suurenemine on toimunud põlevkiviolitööstuse arvel 116,5%, seebi- ja küünlatööstuses ning kosmeetilises laboratooriumeis 76,3%, kummitööstuses 12,5% ja muude keemiliste ainete tööstuses 19,5%, kuna tuletikutööstuses on töötajate arv vähenenud 6,8% võrreldes l. a.

Tekstiilitööstuses on töötajate arv kasvanud 6,9%, võrreldes l. a. ja 26,3%

1929. a.-ga. Puuvillatööstuses on töömaht suurenenud 9,5%, linatööstuses 6,5%, köienööri- ja niiditööstuses 22,4% ning kunstiidi- ja pudukaupade tööstuses 12,6%, kuna villatööstuse ala on läinud tagasi 2,5%, võrreldes l. a.

Puutööstuses on töötajate arv tõusnud võrreldes 1936. a. 25,6% ja 1929. a. 28,6%. K. a. realiseeritakse palju erametsi, millede töötlemiseks on asutatud juurde uusi saeveskeid ja ka endised suurendasid töötajate arvu. Nii suurenes töötajate arv saeveskites 23,5%, mööbli- ja vineeritööstuses 25,0% ning muude puuesemete valmistamise tööstuses 74,1% võrreldes l. a.

Paberitööstuses ületas töötajate arv m. a. seisu 9,1%. Siin võrreldes 1929. a. on siiski tagasimineku veel 5,0%. Paberimassi- ja puupapivalmistamise alal on töötajate arv tõusnud 8,3% ja paber-esemete valmistamise alal 14,5% võrreldes l. a.

Poligraafiatööstuses on töömaht tõusnud 10,7% võrreldes l. a. ja 11,2% — 1929. a.

Toit- jookide ja maitseainete tööstuses on töötajate arv vähenenud 8,1% võrreldes l. a., kuna võrreldes 1929. a. osutus see siiski 18,2% kõrgemaks. Suurimat töötajate arvu langust annavad tapamajad ja külmutushooned — 35,4% ja tubakatööstus — 17,2%. Töötajate arvu on suurendanud jahuveskid — 22,4%, toiduõlide ja rasvade tööstus 56,1%, kartulijahu ning siirupitööstus 15,4%, õllevabrikud 22,1% ja karastavate jookide tööstus 13,2%.

Kehakatte ja pudukaupade tööstuses suurenes töötajate arv võrreldes l. a. 23,6% ja 1929. a. 62,3%. Tõusu põhjustas peamiselt riievalmistuse ja moening pudukaupade ala. Nii suurenes riievalmistuse ala 34,1%, jalanõudetööstus 5,6% ning moe- ja pudukaupadetööstus 37,3% võrreldes l. a.

Ehitustööstus näitab eriti hoogsat tõusu. Võrreldes m. a.-ga on töötajate arv tõusnud 36,7%, võrreldes 1929. a. on see tõus ümmarguselt 4½-kordne. Hooneteehitamise alal on suurenemine ligi 70% ja välisehituste

Töölolu ja tööliliste teenistus suurte tööstustes. — *Employment and Wages in Large-scale Industries.*

	Töötajate arv Number of Workers		Tunniteenistus mais 1937. — <i>Hourly Wages in Mai 1937</i>											
	I. VI 1937	± %	Snt.				Snt.				Nominal Wages		Real Wages	
			Nimes- väärte indeks		Reaal- teenistuse indeks		1936. a. Mai = 100		1927—31 = 100		Mai = 100		1927—31 = 100	
			1936. a. Mai = 100	1927—31 = 100	1936. a. Mai = 100	1927—31 = 100	Mai = 100	1927—31 = 100	Mai = 100	1927—31 = 100				
Mehed — Men					Naised — Women									
I Murrud ja kaevandused — <i>Mines and quarries</i>	6 871	+32,6	+ 65,5	43,0	118	124	112	130	25,7	109	102	103	107	
II Mineraalide töötlemine — <i>Min- eral working industry</i>	2 101	+13,3	+ 53,4	37,9	110	112	104	118	20,5	109	105	103	110	
III Metallitööstus — <i>Engineering industry</i>	6 145	+20,1	+ 31,5	43,4	105	99	100	104	24,4	114	97	108	102	
IV Keemiatööst. — <i>Chemical ind.</i>	2 394	+55,0	+ 74,6	35,3	110	102	104	107	26,1	114	116	108	122	
V Nahatööstus — <i>Leather ind.</i>	574	+15,3	+ 44,2	36,0	103	90	98	95	21,7	113	104	107	109	
VI Tekstiilitööstus — <i>Textile ind.</i>	12 071	+ 6,9	+ 26,3	32,7	101	115	96	121	24,9	105	119	100	125	
VII Puutööstus — <i>Woodworking industry</i>	5 999	+25,6	+ 23,6	36,0	107	101	102	106	24,0	106	100	101	106	
VIII Paberitööstus — <i>Paper ind.</i>	2 392	+ 9,1	+ 5,0	38,0	110	111	104	117	26,9	122	118	116	124	
IX Polügraafiatööstus — <i>Poly- graphic industry</i>	1 385	+10,7	+ 11,2	51,1	107	108	102	113	35,8	117	120	111	126	
X Toit-, maitseain. ja jookide ts. — <i>Foodstuff, stimul. and beverage industry</i>	2 920	— 8,1	+ 18,2	39,3	116	108	110	113	22,3	114	97	108	102	
XI Kehakatte ja pudukaupade ts. — <i>Clothing a. dry-goods ind.</i>	2 052	+23,6	+ 62,3	49,7	124	106	118	111	23,3	105	83	100	87	
XII Ehitustööst. — <i>Building ind.</i>	4 682	+36,7	+456,7	33,1	110	104	104	109	19,2	107	87	102	91	
XIII Elektri- ja gaasijaamad ning gaasi- ja veevarustus — <i>Electric power plants, gas and water works</i>	921	+12,0	+ 35,0	46,7	101	97	96	102	29,9	107	102	102	107	
XIV Puhastustööstus — <i>Sanitiat- ion industry</i>	116	+ 9,4	+ 19,4	32,6	105	73	100	77	19,1	91	78	86	82	
Keskmine — <i>Average</i>	50 523	+18,0	+ 48,6	39,3	109	107	103	112	24,6	107	109	102	114	

alal ca 15%. Sellest selgub, et tööstustegevust ja kogu rahvamajanduslikku aktiivust on suuresti aidanud tösta ehitustööstus. Kõikjal ehitatakse rohkesti uusi maju, tööstushooneid ja tehakse suuri välisehitustöid sildade ehitamise näol. Ehitustegevus oleks kindlasti veelgi intensiivsem, kui ei tuntaks puudust töölisist.

Elektri- ja gaasijaamades suurenes töötajate arv võrreldes l. a. 12,0% ja 1929. a. 35,0%.

METSAKAUBANDUSSEISUND. — TIMBER TRADE CONDITIONS.

Metsamaterjali-ekspordit möödunud viie kuu jooksul kujunes vastupidiselt k. a. algul ilmnenud tendentsile. Kui tänava esimene kahe kuu järgi võisime nentida metsamaterjali väljaveokoguses suurt tagasiminekut võrreldes eelmise aasta sama ajavahemikuga, muutus pilt möödunud viie kuu jooksul hoopis teiseks. Koguse, veel enam aga väärtussummad, tõusid üle ootuste. Tänavu eksporditi metsamaterjali kokku

ühes üldise elavnemisega tööstustes ning tööliliste järele suurenenud nõudmisega on tõusnud ka tööliliste palgad. Nii teenisid mehed k. a. mais keskmiselt 39,3 s. ja naised 24,6 s. m. a. 36,2 ja 22,9 s. vastu ehk vastavalt 8,6% ja 7,4% enam. Töötasunormide tõstmisega tõusis meeste teenistuse nimisväärtus 1936. a. võrreldes 9% ja 1927—31. a. 7% ning naistel vastavalt 7 ja 9%, kuna reaalteenistus kujunes samal ajal mees- tel 3 ja 12% ning naistel 2 ja 14%.

üle 45 000 tlm ning saadi selle eest 1,6 milj. kr., m. a. sama aja jooksul aga veeti välja ümmarguselt 30 000 tlm 0,6 milj. kr. väärtuses. Koguselt suurenes seega metsamaterjali väljavedu tänava 50%, väärtuselt aga üle 165%. Neist arvudest näeme selgesti, kui võrd suur tõus on toimunud metsamaterjalihindades viimasel ajal.

Laudu ja planke veeti tänava välja ümmarguselt 12 500 tlm (l. a. samal ajal ligi

8 500 tlm), kusjuures keskmiseks väljaveo-väärtuseks oli 43,46 kr. tlm (mullu kõigest 26,88 kr. tlm). Tänavu saadi tavalise saematerjali tlm eest peagu sama hinda, mis m. a. alguskuul kastilaudade väljaveo puhul. Viimaseid veeti tänavu välja üle 7 200 tlm (l. a. 1 043 tlm) ning saadi keskmiselt 63,67 kr tlm eest. Koguse poolest jäi endisele tasemele propside eksport tänavu (7 340 tlm), ent ka siin on selle eest saadud mullusest paremat hinda — 8,14 kr. tlm asemel 10,00 kr. tlm. Suuresti tõusis pakkude, esijoones haavapakkude väljavedu — 2 295 tlm-lt l. a. 7 268 tlm-le tänavu, kusjuures hinnatõus oli siiski üsna väike, nimelt 33,05 kr-lt 34,34 kr-le tlm. Koguselt on vähenenud palkide väljavedu, nimelt 4 025 tlm-lt l. a. 3 469 tlm-le tänavu, mis on rahvamajanduslikult igatahes teravitatav nähtus. Peab tähendama, et töötlemata metsamaterjalide ekspordi osasuurus näib meil üldiselt kujunevat väiksemaks. M. a. moodustasid töötlemata metsamaterjalid ümmarguselt 70% väljaveokogusest, tänavu langes see osasuurus aga juba 55%-le. Kahtlemata peab ses suunas meie metsamaterjalide eksport arenema edaspidigi.

Rahvusvahelisel metsaturul kuni aprillini võis nentida metsamaterjalihindades pidevat tõusu peagu kõigil turgudel — Britis kui ka mandril. Tundus juba, et turuolukorra stabiilsuse huvides ei pidanud hinnad enam tõusma. Alates aprillist võib märgata rahvusvahelise metsaturu seisundis teatud stabiilsust. E. T. E. C.-sse (European Timber Exporters Convention) kuuluvad metsaeksportmaad, toetudes vastava komitee Viinis peetud koosoleku teadaandele, olid realiseerinud neile käesolevaks aastaks kindlaksmääratud metsamaterjali väljaveokogusest juba 72%. Euroopa põhjapoolsed metsaeksportmaad olid muutunud kõige rohkem, nimelt Soome — 79%, Rootsi — 76% ning NSVL — 76%. Umbes samasuguseid tagajärgi on saavutatud Kesk-Euroopa metsaeksportmaist Tšehhoslovakkia ning Rumeenia. Poola, Austria ja Jugoslaavia ei muutunud veel 50% neile määratud kvootest sel aastal.

Suurendatud nõudmist metsamaterjalide järele möödunud sügisel ja k. a. esimesil

kui tuleb vaadelda kui reaktsiooni, mida põhjustasid sarnlevad tendentsid teisel toorainete turgudel. Pidev tõus hindades sundis ettevaatlikke eksportöre järelemõtlemisele, ning see tagasihoidlikkus süvenes peagi kõigis. Ka tugevasti tõusnud prahihinnad mõjusid omalt poolt ses suhtes kahtlemata kaasa. (Suurem osa metsamaterjalimüüke Soomest ja Rootsist oli teostatud fob-tingimusiga. Importöridel tuli sel viisil maksta veoraha umbes 50% rohkem kui m. a. Vene metsamüügilepingud Ingliseaga olid sõlmitud cif-alusel ning neis olid nähtud ette hindade revideerimisvõimalused juhul, kui prahihinnad peaksid tõusma. Nii ongi praegu arutlusel nimetatud lepingute alusel vene metsamaterjalide hinnatõstmise küsimus 5 š ulatuses std.

Võrdlemisi vaikne ja stabiilne seisund müügitehinguis praegu, mil suurimad metsaeksportmaad (E.T.E.C. liikmed) on realiseerinud üle 70% neile määratud eksportkvootest tänavu, on mõjunud üldiselt väga soodsalt rahvusvahelisele metsaturule. Pidevalt kestnud suured läbimüügid olid kahtlemata omalt poolt põhjustanud sellist progressiivset hindade tõusu, nagu see toimus k. a. alguskuul. Selline tendents ei oleks pikapeale kindlasti olnud soodus metsaturule. Fob-hindade stabiliseerumine tänavu kevadel annab soodsaid tulemusi eriti siis, kui importörid alustavad lepingute sõlmimisi sügistehinguis. Senini ei ole tegelikult toimunud mingit tähelepanuväärsemat muudatust metsamaterjali hinnatasemes viimaste kuude jooksul. Ainult mõned üksikud noteeringud on vahepeal veidi tõusnud, nimelt V-da sordi leht- ja okaspuumaterjalide kohta.

Importörid on kahtlemata väga huvitatud fob- ja cif-turuhindade stabiilsusest, nähes, et nad evivad omis kätes praegusel momendil suuri koguseid metsamaterjale. On endastmõistetav, et importörid näevad meelsamini metsaturuseisundi kõvenemist kui nõrgenemist. Eksportöride peahuvi on stabiilne turg, ning viimase parimaks kindlustuseks on pakumiste reguleerimine praegu.

Arvestades, et metsaeksportmaad on suurema osa omast toodangust juba realisee-

rinud ning võrdlemisi väike osa jääb veel müüta Rootsist, Soomest ja NSVL-st tänavu teisel poolaastal, näib, et nõudmine prahiturul Balti vetes 1937. a. teisel poolel kujuneb tagasihoidlikumaks, mis omakorda võib-olla ei jäta avaldamata mõju ka metsamaterjalide hindade kujunemisele eeloleval sügisel.

Briti metsaturg evib endiselt meie metsamaterjali väljaveos domineerivat tähtsust. Möödunud viie kuu jooksul veeti välja Britti metsamaterjali ligi 0,9 milj. kr. eest ehk 55%. Eriti suur on Briti osatähtsus meie kastilaudade väljaveo suhtes, kus Briti osutub peagu ainsaks välisturuks. Sama võib öelda ka meie propside ekspordi kohta. Saematerjali — laudade ja plankude — väljaveos etendab Briti ka möödunudvat osasuurst; tänavu veeti välja sinna saematerjali 7 620 tih ehk üle 63%.

Viimaste kuude jooksul ei ole Briti metsaturul olnud erilisi muudatusi. Arvatud välja mõned üksikud vähemolulised juhud, on olukord metsaturul olnud võrdlemisi vaikne ning uusi suuremaid tehinguid on teostatud üsna vähe. Kui kaua selline olukord kestab, on praegu raske näha ette; on siiski tõenäone, et turu elustumine toimub suvekuude jooksul.

Briti importöride tagasihoidlikkus ostudes on praegu tingitud osalt raskusist saada soodsaid pakkumisi prahiturul, kuna ostulepingud on teatavasti suures osas sõlmitud fob-alusel ning briti importöridel tuleb endil lahendada veoküsimust. Isegi need skandinaavia suuremad ekspordörid, kellede spetsifikatsioonid olid tavaliselt kõigiti vastuvõetavad ning otsitavad, leiavad briti importöride poolt vähe vastutulekut. Sellise olukorra põhjus peitub muidugi peamiselt ka selles, et suur osa importöre Inglises varustasid endid juba varakult suurte metsamaterjalikogustega ning on praegu kibedasti ametis selle materjali edasimüümisega; peale selle on kujunenud importöride seas üldine arvamus, et oma tagasihoidlikkusega ei kaotata praegu midagi, kuna ei ole mingit põhjust arvestada hindade tõusu lähemas tulevikus.

Ei tule imestuda, kui praegu mõned importörid püüavad rohkesti kõnelda sellest

muudatusest, mis nende arvates metsaturul on hiljuti toimunud. Neid mõtteid on eriti toodud Londonis esile ja ka teisis suuremais sadamais (Hull), kusjuures materjalide edasimüügil mõned importörid on juhtinud tähelepanu nimetatud muudatusele metsaturul. Mitte ainult väikesed „ühapäeva-firmad“ vaid ka vanad, suured importfirmad, kes tegid varakult suuri sisseoste, millised ületasid kaugelt nende normaalnõudmisi, eelistanavad sageli nüüd lasta turule materjale hindadega, millised on tunduvalt madalamad ekspordöride omist. Paljud selliseist äritehinguid on kaugel igasugusest vastutustundest ning ühistööst.

Peale eelmainitu on briti importöre häirinud teataval määral ka suurenenud pakkumised Kanadast, Poolast kui ka Kesk- ja Lõuna-Euroopa metsaekspordimaist. Mõned ekspordörid neist maist on esitanud häid spetsifikatsioone madalate hindadega. Pessimistlikumate briti importöride seas arvatakse, et selline suurenenud pakkumine, eriti Kanada poolt, vähendab tunduval määral nõudmist Skandinaaviamaade teisejärgulise materjali järele.

Briti väliskaubanduses on märgata tunduvalt paranemist, ehkki väärtussummade tõus on tingitud suurel määral hindade tõusust; võrreldes eelmise aastaga suurenes eksport 19% ja import ligi 15%. Ehitustööstuses tuleb nentida endiselt elavat tegevust. Püstitavate hoonete kulusumma aprillis ulatus 10,8 milj. naelsterl., osutudes seega 16,1% tõusu võrreldes eelmise aasta aprilliga. Tuleb märkida elavust eriti ka tööstushoonete juurdeehitamisel.

Arvestades kõiki tegureid näib, et briti majanduselus kestab tõusuperiood veelgi, ning kui sellele annab omalt poolt teatavat tugevat võidujooksu relvastumisega, võib Britis arvestada veelgi suurenevat puumaterjalitarvitust.

Saksas püsib metsamaterjalide turustamise alal endiselt elav ning soodus konjunktuur, tänu harukordsele ehitustegevusele. Tänavu oleme müünud Saksa metsamaterjali 0,5 milj. kr. eest, mis moodustab üle 30% meie metsamaterjali ekspordiväärtusest. Suuremal kogusel on müüdnud Saksa töötlemata metsa-

materjali, peamiselt haavapakke (ligemale pool kogu haavapakude väljaveost); kuid ka saematerjali on suudetud tänavu Saksa turustada rahuldaval määral (umbes veerand kogu tänavusest saematerjali välja-

Prantsuses on olukord metsaturul juba pikemat aega võrdlemisi elutu ning pole märgata, et ses suhtes võiks tulla muudatusi lähemas tulevikus. Läänud sügisel, mil teostati frangi devalveerimine, oldi

arvamusel, et turuseisund elustub peagi. Mitmed metsaimportörid hakkasidki heas lootuses m. a. lõpul ja k. a. algul vedama sisse suuremaid metsamaterjalikoguseid, kuid nende lootused luhtusid: metsamaterjalitarbimise ei tulnud elavust. Arvates, et seniniimporditud saematerjalikogusest jätkub kogu tänavuseks aastaks, ei tunne prantsuse importööri huvi uute äritehingute sõlmimiseks välismaiste eksportöridega.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

M. n. võrreldes eelmise nädalaga ei olnud võiturgudel suuri muudatusi.

Inglise turul võis panna tähele üldiselt väikest hinnatõusu peagu kõikide saaduste juures. Taanist Inglisele läinud võikogused olid pisut väiksemad kui eelmisel nädalal, mistõttu soodustus parema hinna kujunemine. Londonis paranes taani võihind $\frac{1}{2}$ š cwt-lt. 8. VII 37 noteeriti taani võihinaks Londonis 115—116 š cwt.

Võihinnad paranesid pisut ka P.-Inglise turgudel. Manchesteri noteeringuil tõusis eesti võihind eelmise nädala 107—109 š-lt 108—110 š-le, läti 108—110 š-lt 109—111 š-le. Soome võihind jäi l. n. tasemele, s. o. 111—114 š cwt, samuti ka rootsi võihind, mida noteeriti samuti kui soome võidiki 111—114 š cwt. Taani võihind tõusis e. n. 116—119 š-lt 117—120 š-le cwt, Uus-Meremaa finest 113-lt 115 š-le ja first 110 š-lt 112 š-le.

Saksas näitas oma maa võitoodang tagasiminekut eelmise nädalaga võrreldes, olgugi et tagasimineku ei olnud suur. Toodangu tagasiminekut arvatakse 2500 kv-le; siinjuures peab aga tähendada, et võrreldes eelmise aasta samaaegse toodanguga, on Saksa või omatoodang tunduvalt suurem. Saksa võiturgude kohta võib tähendada, et seal on võitarvituses viimaste nädalate kestel tekkinud ümberasendusi. Nimelt on suurlinnades märgata tarvituse vähenemist ja Balti- ning Põhjamere ääres kuikka Schwarzwaldis ja Saksi ning Schleswigi Šveitsis asuvalis suvituspaigus ja linnades suurt tarvituse tõusu. Oma maa või tarvitus on suu-

renenud ka maal, kuna alanud rukkilõikusega tarvitatakse maal rohkem võid.

Suurema tähtsusega on meil või välja-veoturuna Inglise turg. Tänavu veeti meilt võid I poolaasta jooksul välja 5190,9 tn eelmise aasta 4137,1 tn vastu, seega on poolaasta väljavedu suurenenud 25,5%. K. a. väljaveetud võist läks Inglise 3211,7 tn ehk 62% ja Saksa 1803,6 tn ehk 35%. Tänavuse võiekspordi kohta peab tähendama, et Inglise osatähtsus on suurenenud,

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas.		1937. a. 1. I kuni 11. VII	1936. a. 1. I kuni 12. VII	1935. a. 1. I kuni 14. VII
	5. VII— 11. VII 1937	28. VI— 4. VII 1937			
VÕI (tonni) Butter (tons)	348,0	384,0	5532,8	4494,3	4841,3
Sellest:					
Saksa . . .	102,2	102,0	1905,8	1848,5	1890,4
Inglise . . .	245,8	282,0	3427,5	2552,7	2859,3
MUNAD (tuh. tk.) — Eggs (1000)	243	900	14442	18688	23195
Sellest:					
Inglise . . .	—	—	1667	11371	17057
Saksa . . .	243	900	12703	3614	3090
PEEKON (tonni) — Bacon (tons)	23,9	96,2	1071,7	1103,9	1195,9
LINA (tonni) Flax (tons)	5,3	9,6	4029,0	5668,6	3965,5
Sellest:					
Inglise . . .	—	—	1576,4	2510,4	2850,2
Belgiasse . . .	—	—	201,5	231,8	70,8
Soome . . .	5,3	9,6	233,8	450,8	134,9
Saksa . . .	—	—	1265,5	855,4	790,3
Prantsusse . . .	—	—	522,1	1476,7	10,3

kuna 1. a. esimese poolaasta jooksul Inglisse läinud või osatähtsus oli väljaveokogusest 57%.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib kindel tendents. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis jäi püsima endiselt 84 š tsntn. Sel tasemel püsib praegune hind kuu aega. Lähemate nädalate jooksul oodatakse turuseisundi kõvenemist. Kuna augustis on nõudmine tavaliselt suurem, tuleb juba selle kuu jooksul täiendada tagavaru. Peekonsigade noteeringuis k. n. kohta ei ole muutusi. Eksporttapamajad maksavad peekonsigade eest endisi hindu.

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. kujunes veiselihapakumine keskmiseks, kuid nõudmine nõrgenes elviimast nädalast, mis avaldas väikest mõju ka hindadele.

Suurte pullide liha maksus: rammusaal 50—52 s ja keskmisil 48—50 s kg.

Väiksemail pullel ja mullikaal: rammusaal 45—48 s, keskmisil 42—45 s ja lahjadel 30—38 s kg.

Lehmaliha: nuumatuil 47—53 s, keskmisil 35—40 s ja lahjadel 30—35 s kg. Eluskaalu alusel maksusid suured pullid 30—32 s ja väiksemad kui ka mullikad 25—30 s eluskaalu kg. Lehmadel sõltuvalt rammususest 14—22—30 s eluskaalu kg.

Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb eeltoodud liha kg hinnale arvata naha ja pudemete arvel juurde pullidel 8—10 s ja lehmadel 10—12 s — nii saame lihakaubandus-praktikas tarvitava nn. tapakaalu hinna.

Vasikate pakkumine väheneb. Nõudmine püsib endiselt väike. Nädalas turustati 751

Tallinnas jäi esmaspäeval 12.VII noteering eelmise nädala tasemele, s. o. 145 s kg franko saatejaam.

Praegune noteering püsib juba 8 nädalat. Alates 1.II on peekonsigade hinnad kõikunud ainult nelja s võrra, kuna m. a. sama aja jooksul, kõikusid hinnad 20 s ulatuses. Stabiilne olukord on tingitud osalt asetleidnud muudatustega eksporttapamajade konstruktsioonis.

M. n. tapeti eksporttapamajades 300 siga ja eksporditi NSVL-u 358 siga.

vasikat. Tapetud kaup maksus: nuumatud ja suuremad 65—75 s, keskmised 50—65 s ja lahjad 45—50 s kg. Elusvasikad maksusid sõltuvalt rammususest 28—40—45 s kg. Lambaid turustati üle 500. Nõudmine keskmine. Hinnad siseturul püsivad, kuid eksportkaubal nõrgenes 5 s liha kg-lt. Nii maksus lambaliha suurmärgil rammusaal 55—60 s, keskmisil 50—55 s ja lahjadel 45—50 s kg. Eksportlambaliha hind tapamajades 80—85 s kg. Eluskaaluhinnad franko saatejaam 37—39 s kg.

Sigade pakkumine väike. Nädalas turustati vaid 486 siga. Nõudmine keskmine. Hinnad veidi kõvenesid. Tapetud sead maksusid nädala keskmiselt: noored ja peekonkaalulised 36—37 s, lihasead 34—36 s ja rasvasead 30—32 s kg. Elussead maksusid 64—65 s kg. Tendents püsiv.

Nahkade hinnad. Veisenaha hinnad kõvenesid 5 s kg-lt. Toored veisenahad maksuvad müüd 85 s kg. Vasikanahad 5.50—6.00 kr. tk. Lambanahad 2—4 kr. tk. Hobusenahad 12—15 kr. tükk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Turukõvenemine kestis ka m. n. kanamunaturul ja hinnad arenesid tõususuunas. Eriti võib mainida Inglise turul seisundi paranemist, mis on tingitud peamiselt märgatavast nõudmise suurenemisest. Teisalt soodustab kanamunade hinnatõusu ka üldine toodangute tagasimine, mida võib konsta-

teerida peagu kogu Euroopa mandril, samuti ka Inglise.

Meie kanamunade ekspordist läheb suurem enamus Saksa turule. K. a. I poolel veeti meil kanamune välja 14 198 760 tk., millest veeti Saksa 12 459 960 tk. ja Britti 1666 800 tk. Mõõdunud aasta I poolaastal

veeti kanamune välja 17 269 920 tk., sellest Britti 10 398 600 ja Saksa 3 255 120 tk.

Saksa turu kohta m. n. võib tähendada, et iseloomustavaks nähtuseks oli kauba vähenemine. Sisemaine toodang on vähenenud kõvasti ja ka välismaiste kanamunade pakkumine oli nõrk, kuna Inglise turul valitsevate soodsate hindade tõttu juhtisid suuremad kanamunaturustajad maad oma ekspordist võrdlemisi suuri koguseid Inglise turule. Kaubapakkumise suhtes võib säärane seisund püsida ka k. n. Nõudmine kanamunade järele on elav; eriti võib seda mainida provintsilinnade kohta, kuid ka Berliinis oli nõudmine elav, olgugi et praegu suvepuhkushooaja tõttu on palju linlasi sõitnud maale ja suvituspaikadesse.

Inglise turul näitasid kanamunade hinnad tõusu kõigi sortide juures. Hinnatõus oli tingitud tarvituse suurenemisest ja ka nõrgast pakkumisest. Pakkumise tagasimineku oli kõige märgatavam sisemaisil kanamunadel. Väike oli pakkumine ka iiri kanamunadel. Sõltuvalt pakkumise ja nõudmise ebastabiilsusest vahekorra kujunes turuseisund hindade kõvenemiseks. Hinnad näitasid tõusu kõigil sortidel Londonis ja provintsilinnades. Londonis tõusis taani, hollandi ja belgia kanamunade hind kuni 116 š s. s-lt (s. o. 120 munalt). Taani, hollandi ja belgia kanamune arvatakse paremate importmunade liiki, kuna normaalsortidel, nagu poola kanamunad, tõusis s. s. hind 6—9 pentsi. Sõltuvalt suurest hinnatõusust hulgemüügil, tõusid hinnad ka jae-müügil. Jaehindade tõus võib mõjustada

aga tarvituse tagasimineku, millele võib järgneda hindade langus. Valitsevate kõrgete hindade tõttu on välismaiste kanamunade juurdevedu inglise turule praegu väga elav.

Sõltuvalt kanamunaturgudel seisundi paranemisest, võib tähendada, et see mõjustas ka meie turgu väga tunduvalt, kuna möödunud reedesel kanamunahindade noteerimisel Tallinna börsikomitee juures näitas hind suurt tõusu. Nädal varem noteeriti Tallinnas kanamunade hinnaks 55 s. kg. franko kogumispunkt. 9. juuli noteeringul tõsteti kanamunade kg. hinnaks franko kogumispunkt 71 s., mis on eelmisest noteeringust 29% kõrgem. Nüüdse noteeringuga langeb ära ka riiklik juurdemaks kanamunadele. Riiklikult kindlustatud kanamunade hinnaks oli 60 s. franko kogumispunkt; et aga noteering tõusis 11 punkti üle kindlustatud hinna, langeb ära juurdemaks.

Praegumakstavaks eksportkanamunade hinnaks üle 60 gr. on 45 s. kümme ehk 9 s. paar, 50—60 gr. munadel 40 s. kümme ehk 8 s. paar.

Siseturumunade hinnaks noteeriti 50—60 gr. 35 s. kümme ehk 7 s. paar ja alla 50 gr. 30 s. kümme ehk 6 s. paar.

Sisemaa-linnade turgudel näitasid kanamunahinnad eelmise nädalaga võrreldes väikest langust. Hinnalangus ilmnes peamiselt hinna alamäärades, millest võib järeldada, et nõrgenesid hinnas väiksema kvaliteediga kanamunad kuna paremakvaliteedised püsisid e. n. tasemel.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Soojade ilmade püsimisega on nõudmine piima järele Tallinnas endiselt elav ja seetõttu ka hinnad endised.

Piimahindade noteerimiskomisjoni poolt noteeriti 12. juulil s. a. Tallinna kohta endised hinnad, s. o. I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 11 s l. ja müügil piimatööstustele 10 s l. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 10 s l. ja piimatööstustele 9 s l. Saabunud andmete järgi jäi ka teisis linnades piimahind endiseks. Nii maksus möödunud nädalal piim väikemüügil senti liiter.

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	14—17	—	13—14	11—12
Tartu	14—15	11—12	—	9—10
Pärnu	16	11	—	10
Viljandi	14	—	—	9—10
Rakvere	13	—	—	9
Narva	12—13	9—10	—	8—9
Haapsalu	—	—	—	9
Paide	—	—	—	9
Valga	14	—	—	9
Võru	—	—	—	9—10
Tapa	—	—	10	8
Kuressaare	—	—	—	8—9

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

M. n. muutus teraviljaturg kindlamaks ja hinnad näitasid uut tõusu. Tähtsamail turgudel noteeriti järgmised hinnad kr. kv. kohta, kusjuures sulgudes on toodud eelmise nädala noteeringud.

Rukis: Chicago 13.18 (13.43), Winnipeg 20.82 (19.43), Hamburg 19.18 (18.76).

Nisu: Chicago 16.50 (16.43), Winnipeg 19.47 (18.99), Hamburg 22.28 (20.95), Liverpool 18.93 (18.09).

Mais: Chicago 18.19 (18.18), Rotterdam 10.54 (11.00).

Argentiina kaerahind tõusis Hamburgis e. n. 11.28 kr-ilt 11.37 kr-le, kuna odrahind jäi eelmise nädala tasemele, s. o. 13.76 kr kv.

Kuna rukkilõikus on üsna lähedal ja tänavune saak näib eelteadete järgi kujunevat

nevat rikkalikuks ja tublisti kõrgemaks kui l. a., on riiklik teraviljamonopol asunud juba viljakokkuostu eeltööde tegemisele. Müluse äpardunud lõikuse tagajärjel kuivasid meil varemil hea lõikusega aastail kogutud tagavarad üsna kokku, mistõttu tuli täiendada isegi viimaseid importimise teel. Kuna tänavune lõikus kujuneb üle aastase tarvituse, on teraviljamonopolil kavatsus põllupidajailt osta kõik müügikspakutav viljakogus, et täiendada seega uuesti vahepeal väikeseks jäänud riiklikke toiduviljareserve. Milliseks kujuneb kokkuostetava vilja hind, on praegu veel lahtine.

Siseturul jäid väikemüügihinnad enam-vähem eelmise nädala tasemele.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Marjaturul tõusis kauplemine m. n. juba haripunkti, kuna algas marjade sissekeeduhooaeg. Paljude marjaliikide juures oli pakumine siiski suurem kui nõudmine, mistõttu nende hind langes järsku. Eriti tunduvalt langes m. n. lõpul vaarikate hind, samuti ka tikrite ja sõstrate hind. Köögiviljaturul langes kurgi-, lillkapsa ja peakapsa hind. Väikesi kurke müüdi juba Tallinnaturul 2,5—3 s tk. ja lillkapsapäid võis osta 10—15 sendiga.

Täienduseks eelmises numbris ilmunud ülevaatele puuviljasaakide üle välismais li-

same juurde, et P.-Am. Ühendriiges on loota võrdlemisi head õunasaaki, samuti ka head pirni- ja ploomsaaki. Ka Kalifornia apelsinide saak näib kujunevat heaks, kuna sidrunisaak töötab aga tulla sel aastal väiksem kui m. a. Jugoslaavias on loota sel aastal vähe õunu, ploome ja pirne, kuid hästi kasvab seal keeduvili. Varase kevade tõttu hakkasid seal viljapuud õitsema varakult, kuid kõva külm rikkus õied. Kahjurid tegid oma töö, mille tagajärjel saak jääb üsna väikeseks.

KALATURG. — FISH MARKET.

L. n. kestel veeti välja kala ja kalakaupu 30 800 kg, sellest angerjat 17 000 kg, koha 8 900 kg, lõhe 2 750 kg, haugi 1 250 kg, teisi kalasorte (ahven, latikas ja iherus) 700 kg ja kalakonserve 200 kg.

Koha eksporditi Rootsi 7 600 kg, Tšehhoslovakkiasse 840 kg, Sveitsi ja Saksa 560 kg.

Väikese kohasaagi ja suurenenud nõudmise tõttu tõusis kohahind rannikul 100 s-ilt 110 s kg.

Lõhe läks Rootsi 2 150 kg ja väiksemaid partiisid Prantsusse, Saksa ja Tšehhoslovakkiasse.

Haugi ja teisi kalasorte: Rootsi, Saksa, Prantsusse ja Sveitsi.

Angerjat veeti välja: eluskalana Inglisse 4 600 kg ja Saksa 8 850 kg, värskena kastides jääpakendis Saksa 3 350 kg.

Üldiselt on k. a. rahuldavalt arenenud angerjasaagi tõttu väljavedu tõusnud tunduvalt. K. a. esimesel poolel veeti välja elus- ja värsket angerjat 130 260 kg, kuna l. a. samal ajavahemikul ainult 110 927 kg. Seega näitab tänavune väljavedu tõusu ca 18%. Eksportangerjat andis Pärnu lahe toodang 54 000 kg ja Lääne ühes saarte rannikute toodanguga — 76 000 kg.

Väljaveetud angerjas oli peamiselt kevadine nn. „paigaangerjas“, kaalult 0,2—0,5 kg.

Angerja väljavedu on arenenud täiesti erinevalt l. a. väljaveost. Väljavedu Saksa on suurenenud ligi 50 tuh. kg võrra, kuna Taanis, kuhu l. a. läks suurem osa meie angerjast, ei ole tänavu veetud ühtegi partiid. Uute turgudena esinevad Inglise ja Holland.

Ka Rootsi on väljavedu vähenenud, kuid angerja väljavedu sinna on alati juhuslik, sest Rootsi ise toodab ja ekspordib angerjat rohkel arvul.

Vaatamata 1. juunil Saksas kehtimahakanud kõrgele sisseveotollimaksudele, on angerjaostud siiski suurenenud ja väljavedu sinna arenenud rahuldavalt. Kõrgest tollimaksust tekkinud pinge vähendamiseks on saksa importörid alandanud tunduvalt angerjahinda ja esitanud tollimisil valjumaid nõudeid kvaliteedi ja sortimise suhtes.

Kuigi meil kehtiva kalapüügiseaduse järgi võib püüda, müüa ja vedada välja angerjat pikkusega mitte alla 50 sm., millise kaal 150—200 gr (Saksas ja Taanis on angerja alamõõd ainult 35 sm) nõuavad saksa ostjad veelgi suuremaid angerjaid raskusega 250—500 gr, milliste pikkus on juba 55—65 sm. Need nõuded on täidetud, sortimisel väljalangenud väiksemad angerjad jäävad siseturule.

K. a. ei lubata meie angerjaid vedada sisse Taani. Keeld on pandud kehtima taani kalurite nõudel. Endisil aastail on taani äri-
mehed meilt ostetud angerjaid eksporditud Saksa, Hollandisse, Inglisse ja t. maisse. Nüüd sisseveokeelu tõttu lähevad meie angerjad otse Inglisse ja Hollandisse ning loo-

detavasti kujuneb angerja väljavedu veel suuremaks, arvestades meie parima kvaliteediga kaupa.

Siseturu-kalakaubanduses väheste muudatustega peagu endine seisund. Tallinna turule tuli müügile rohkem lõhe. Osa neist eraldati ekspordiks, osa müüdi turul terve kalana hinnaga 200—250 s. kg. Lõhehinda ei saa pidada kõrgeks võrreldes praeguse kohahinnaga ja arvestades suvise lõhe priimakvaliteeti. Kohahind kallines: I valiku koha kg. 160 s., ahvenaid tuli ka veidi suuremal kogusel, hind 30—45 s. kg.

Teisi kalasorte müügil vähe, sooja ilmade tõttu nende kvaliteet nõrk.

Räimekaubandus. Vähenenud räimesaagist tingituna on turud varustatud nõrgalt värske räimega. Suurenenud nõudmiste tõttu püsivad müügihinnad kõrged.

Tallinna turule tuli kalasadama kaudu nõdala kestel ca 16 000 kg., peale selle väikesi koguseid koomatega ja veoautodega Kolga rannast. Kalasadamas maksti kalureile 10—20 s. kg. Turul müüdi räimi 15—25 s kg.

M. n. tuli pikema vaheaja järele müügile kilu; müügihind 30—35 s. kg.

Leste toodi müügile ca 6000 kg., milliste müügihind püsis 20—30 s. kg.

INFORMATSIOONIOSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,
7. juulil 1937. a.

AKTIIVA

PASSIVA

1. Kaitsevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 193 155,57	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	908 496,77
välisraha	17 849 248,34	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin</i>	1 404 064,20	a) pangatähed liikvel	41 671 168,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	9 559 158,27	valitsuse	27 700 592,30
põllumajandusl.	2 845 855,37	pankade	7 902 769,16
metsatööstusl.	98 512,05	teised	1 891 148,92
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	37 494 505,88
valitsusele	—		9 606 564,88
teistele *)	9 152 854,04		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	3 888 765,02		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	16 684 113,92		
	<u>94 680 729,78</u>		<u>94 680 729,78</u>

Kaitsevara vahekord jooksvate kohustustega: }
Proportion of Reserve to Current Liabilities: } 65,74%

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 297 272,14.
Includes Ekr. 1 297 272,14 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

AUSTRALIA.

Austraalias turustamisele kohased eesti kaubad.

Estonian Products suitable for Marketing in Australia.

Kalad. Austraalia ümbruses on mered väga kalarikkad. Jõgedes kui ka järvedes leidub palju kohalikke kalasorte, samuti arenevad seal jõudsalt sissetoodud kalaliigid. Siiski areneb austraalia kalandus visalt. Takistusena märgitakse peamiselt transpordija turustamisraskusi. Ühtlasi nimetatakse ka, et austraallased ei ole kalatarvitaja rahvas. Kuna näiteks Inglises on kalatarvitus üksiku isiku kohta aastas 42 lb, on see Austraalias vaid 13 lb. Austraalia kalaimport on siiski kaunis suur. 1935—36. a. imporditi kala £ 1 093 810 eest; sellest: värsket või külmutatud kala £ 205 884, millest Inglisest £ 37 024, Uus Meremaalt £142 693, L. Aafrikast £ 23 815; kala mitte õhukindlaid nõudes £ 85 980, millest Inglisest £ 84 662; kala õhukindlaid nõudes: heeringaid £ 92,836, lõhesid £ 417 961, sardiine ja silke £ 183,848, millest: Inglisest £ 15 414, Kanadast £ 26 955, Norrast £ 123 272, Portugalist £ 15 950; kalu suitsutatud või kuivatatud £ 14 836. Eestist sisseveetud kala väärtus oli 1935—36. a. £ 240, samal ajal Lätist £ 286.

Peataktuseks eesti kala turustamisel on selle kallidus. Teiseks ei vasta praegused eesti kalakonservid Austraalia maitsele. Sprotid võiksid vast leida suuremat tarvitajaskonda, kui neid töötada järjekindlalt sisse. Nende praegusiks tarvitajaiks on peamiselt eestlased, poolakad, soomlased ja teised põhjamaalased. Kiluturg jääb tõenäoselt ka edaspidi väga piiratuks, sest austraalia rahvas ei salli toorest kala. Seks, et turustada eesti kala suurel määral, peab seda konservima säärasel kujul, mis vastab Austraalia maitsele. Sydneys on kõikjal saada norra silku. Seda pakutakse sardiinide nimetuse all. Kaup kvaliteedilt ei ole kuigi kõrge, on tavaliselt tehtud sisse odava arahidi (panut) õliga. Kuid ta on äärmiselt odav. Üldiselt näib, et kaubakvaliteet ei ole Austraalia kalaturul väga tähtis. Paremad konservisordid puuduvad. Neid võib vast leida ainult mõnest peenest suurkrist. Tähtis on, et kaup

vastaks sellele, mida on harjutud tarvitama, oleks odav ja pakend vastuvõetav. Seejuures peaks hoiduma sellest, et samaliki konservide pakendi välimus vabrikute viisi ei erineks liiga. See raskendab sissetöötamist. Täiesti tarbetu on pakendil pidada venekeelset nimetust. Kui Eestis tekiks suurem ettevõtte, kes välisurgude vastu tunneks suuremat huvi, võiks loota ka eesti kala sisseveo suurenemist Austraaliasse.

Kurgid, seened ja jõhvikad. Kurkidel ega seentel ei ole Austraalias suurt turgu. Esiteks tarvitatakse väga vähe sääraselt sissetehtud kurke nagu Eestis. Ka seenil ei ole nii suurt tarvitust nagu Euroopas, sest inglaste köögis ei ole neid palju tarvis. Teiseks kasvavad kurgid kui ka seened koha peal. Kuna austraalia seenesordid on piiratud, võiks seentega siiski katsetada, kuid selleks peaks Eestis leiduma ettevõtte, kes oleks suuteline andma järjekindlalt ühtlase hea kvaliteediga kaupa. Turu sissetöötamine võtab kindlasti palju aega.

Suuremaid võimalusi võib oletada jõhvikatele, peamiselt jõhvikamahla. Kui see osutub sobivaks Austraalia maitsele, võiks viimast müüa piimabaaridele ja muile magusainete-tööstusile.

Kompvekid. Kompvekkide alal on Austraalias töötatud üle. Võistlus on seetõttu väga kõva. Hinna allalaskmise tõttu on ühtlasi viidud alla ka kompvekkide kvaliteet. Nagu vabrikandid ise seletavad sellekohasele uurimiskomisjonile, tarvitatakse kompvekkide valmistamisel igasugu odavaid aineid. Tarvitajaskond on aga väga vähenõudlik. Pannakse pearõhku aine odavusele. Ka oskavad austraalia töösturid oma saadusile anda küllalt mägusat välimust. Kuna siseturg on piiratud, otsitakse austraalia kompvekkidele väljaveovõimalusi. 1935/36. a. väljaveoväärtus oli £ 59 804. Toht kompvekel on 3½ d. naelalt ehk 55% seejärgi, kumb osutub kõrgemaks. Peale selle on eri-

toll 10%. Austraalia 1935/36. a. kompvekkide sissevedu oli: šokolaad £ 1968; kompvekid £ 22 645, millest Inglisest — £ 17 425, Prantsusest £ 1 071, Ühendriigest — £ 1 987. Sissevedu Eestist oli £ 253. Ülaloodud asjade töttu on kompvekkide sissevedu raske. Eesti senini sisseveetud kompvekkide tarvitajaiks on olnud peamiselt välismaalased. Kohalike elanike juures võiks vast saavutada tulemusi, kui valmistada vastavaid sorte. Väljavaateid võib oletada ka Vaikse Ookeani saaril, kus toll ei ole nii kõrge.

Viin ja liköörid Enamus Austraalias joodavaist joogest valmistatakse koha peal. Alkohooljookide sisseveo summa 1935/36. a. oli £ 693 103, sellest viski £ 553 551, džin — £ 32 408, liköörid ja napsid £ 17 868. Eesti valgele viinale võiks leida piiratud tarvitajaskonda kohapealsete eestlaste, soomlaste ja slaavisoost välismaalaste hulgas, inglaste hulgas vaevalt, sest need ei ole harjunud selle maitsega. Ka teeb neile selle kauba kahtlaseks see, et ta on aetud kartulist. Müügi suurenemist võiks oletada, kui viina oleks võimalik kasutada mõnes cocktailis. Liköörel võiks leida rohkem tarvitajaid. Kuid neid on raske töötada sisse, võrreldes näiteks prantsuse kaubaga, sest viimane on tuntud jookide maana ja tarvitaja eeldab, et sealne kaup on noobel ja hea. Pearaskuseks on kõrged maksud. Toll viinalt on 48 š. gallonilt, liköörit 42 š. Eritoll 10%; peale selle toll pudeleilt ja kastidelt. Need maksud ajavad hinna kõrgeiks. Raskuseks on ka see, et alkohooljookide importör peab maksma sisse suure kautsjoni. Vaatamata sellele võiks eeldada siiski teatud läbimüüki, kui õnnestub luua väikest ladu.

Linane riie ja lõng. Linakasvatuse alal ei ole Austraalia senised katsetamised

andnud tulemusi. 1930. a. seati valitsuse poolt sisse linakasvatusele toetuse andmine. Selle tagajärjel tõusis 1930—31. a. lina-külvipind 1216 aakrile, kuid langes 1932/33. a. 509 aakrile. Föderaalvalitsusele 1933. a. esitatud ametlikus ettekandes märgitakse linakasvatuse väljavaadete kohta, et arvestades piiratud siseturgu ning ekspordiras-kusi, ei tule linakasvatusele Austraalias panna rõhku. Kahe Scientific and Industrial Research Council liikme poolt esitatud ettekandes k. a. leitakse siiski, et Austraalias ei ole mitte ükski häid väljavaateid linakasvatuse, vaid ka linatöötlemise alal. Soovitakse linum või euroopa lina kasvatamist. Senaator McLachlan, Minister in Charge of Development, märkis oma kõnes, et endiste ebaõnnestumiste põhjuseks oli ebasobiv lina sort ja ka see, et kasvatajad ei tundnud lina moodsaid käsitusviise. Nüüd asutas kaks Melbourne ettevõtet Flax Fibres Pty, Ltd., kelle ülesandeks on lina kultiveerimine kui ka lina töötlemine. Arendamistöiks määrasid nad £ 20 000. Ent kuigi siin püütakse nähtavasti linaasjandust arendada, võtab selle tagajärgede saavutamine veel aega. Teiseks jääb küsitavaks austraalia saaduste võistlusvõime, sest peab pidama silmas, et kohapealne linatöötlemine läheb kalliks kõrgete palgade töttu. Muidugi jääb võimalus välissaadusi tõkestada kõrgete tollidega. Linasaaduste sisseveo kohta ei ole täpsaid andmeid. Väliskaubandusstatistikas on nad koos teiste tekstiilsaadustega. Umbkaudselt hinnatakse linasaaduste sissevedu £ 1 000 000-le aastas.

Arvates Austraalia turule juurde Vaikse Ookeani saarestik, moodustavad nad kokku linasaadusile siiski tähelepanuväärt turu.

SOOME.

Eksportpreemiad jaanuarist aprilli lõpuni.

Export Premiums January-April.

K. a. esimesel neljal kuul maksti eksportpreemiaid võilt — Smk. 33 499 780,60; munadelt — Smk. 8 769 348; sealihalt — Smk. 1 235 473,70; pödralihalt — Smk.

700 548,40; loomalihalt — Smk. 568 604 ja juustult Smk. — 4 485 342,90. Kokku on makstud preemiaid Smk. 49 259 097,60.